

Havets sång – samtalshandledning

I Havets sång korsas verklighetens väg och mytens snåriga stig. En familj ska klara av livet och vardagen då mamman mystiskt har försvunnit till havet när lillasyster föddes. Samtidigt för äventyret med oss ner i havets mytiska djup där vi får möta Selkies, en blandning mellan kvinna och säl. Och två unga syskon tvingas, på sin resa, ta upp kampen mot den onda häxan som har stängt in alla känslor i burkar. Här får vi upptäcka hur sorg kan förbytas i glädje och att känslor sällan existerar oberoende av varandra.

Arbete med filmen på biograf och i skolan

Utifrån denna flerfaldigt prisbelönade och Oscarsnominerade animation kan man diskutera och lyfta fram värdegrundsfrågor, så som relationer och vänskap och yngre barns identitetsutveckling och självkänsla, genom att filmen ger oss ingångar till att förstå våra egna och andras känslor.

För dig som arbetar inom skolan är, förutom värdegrundsfrågor, svensk-, bild- och musikämnen särskilt intressanta. I svenska kan man arbeta med myter och deras funktion i våra liv för att hantera verkligheten. I bildundervisningen kan man undersöka hur filmens bilder både skapar kontraster och paralleller för att berätta sin historia. I ämnet musik kan man undersöka hur filmmusiken skapar associationer, tankar och olika känslor.

Samtal efter filmen *Havets sång*

Tre olika metoder att utgå från beroende på sammanhang och vad du som samtalsledare känner dig bekväm med.

Hur du väljer att leda ett samtal kan styras av flera saker: Hur stor är gruppen? Hur många personer kan tänkas kunna agera samtalsledare (även inkluderat personer i gruppen du möter)? Vilka lokaler har du att tillgå? Vilken samtalsform känner du dig mest bekväm med?

Oavsett hur du väljer att leda ett samtal kan en grundtanke vara att vi inte behöver recensera filmen utan att samtalet utgör en väg till berättelsen och till den egna upplevelsen. Nedan föreslås tre olika metoder: "Tala film – tala liv", Samtal med förslag på frågor och områden att diskutera samt en metod som går ut på att samtalsdeltagarna styr över vilka frågor som tas upp.

Metod 1 - Samtal med riktade frågor i större grupp

Diskutera en fråga i taget och led vidare till nästa lämpliga fråga beroende på var ni befinner er i samtalet. Alla frågor nedan behöver inte tas upp utan erbjuder endast valmöjlighet för samtalsledaren. Du som samtalsledare kan välja ett visst område att diskutera djupare eller anpassa vilka frågor du tar upp beroende på barnens ålder eller vad de visar intresse för. Följdfrågor som inte går att formulera i förväg, ställer samtalsledaren längs vägen. Det kan dock vara bra att låta samtalet börja med någon av de tre första frågorna där endast den personliga upplevelsen står i fokus. På så sätt kan alla komma igång. Du kan också börja med att låta barnen endast prata med grannen för att alla ska ha kommit igång att prata innan samtalet ska ske i större grupp. Någon gång mitt i gruppsamtalet, när du går över till ett nytt ämne kan du även bryta av med grannsamtal. Detta kan åter göras som utvärdering: Vad tog du med dig från detta samtal? Har du tänkt något nu som du tidigare inte var medveten om?

Genom att blanda grannsamtal och storgruppsamtal har även de som inte gärna yttrar sig i större grupp, getts chansen att göra sin röst hörd. Dessutom får dina samtalsdeltagare chansen formulera sig inför någon annan innan det skall sägas inför alla. Detta kan göra att fler väljer att prata i storgruppsamtalet.

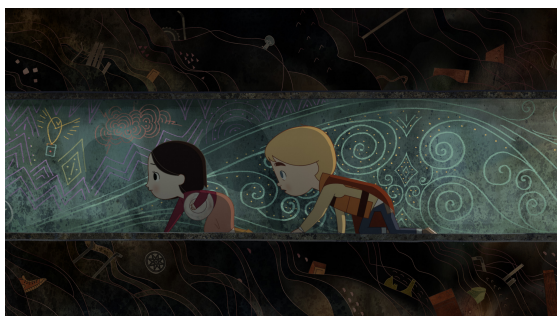

Filmen som helhet – din upplevelse

- Vilken känsla tar du med dig från filmen?
- Finns det någon person som berörde dig särskilt i filmen?
- Välj en scen i filmen som särskilt berörde dig på något sätt. Varför väljer du just den scenen?
- Hur slutade filmen tycker du? Lyckligt, sorgligt...

Hjältens resa – att möta sin rädsla och klara sina mål

- Vilket mål har Ben (pojken) i filmen? När han sitt mål?
- Vilka hinder möter Ben på vägen mot sitt mål?
- Vilken hjälp får Ben på vägen mot sitt mål?
- Vilket mål har Saoirse (flickan)?
- Vilka hinder möter Saoirse på vägen mot sitt mål?
- Vilken hjälp får Saoirse på vägen mot sitt mål?
- Vilka är beroende av eller gagnas av att barnen når sina respektive mål?
- Vem eller vilka är hjältar i filmen? Varför?
- Tycker du att hjälpare, vänner och vänskap är viktiga i ditt liv för att du ska nå dina mål? I vilka situationer är det så?

Andra karaktärers utveckling

- Hur förändras pappan under filmens gång? Varför sker denna förändring?
- Hur förändras farmodern under filmens gång? Varför sker denna förändring?
- Varför kunde inte mamman göra valet att stanna hos sin familj?

Relationer

- Hur förändras relationen mellan syskonen: Först, sedan, till slut. Varför sker den förändringen?
- Liknar Bens och Saoirses relation de syskonrelationer du känner till?
- Hur förändras barnens relation till sin pappa?
- Hur förändras familjens relation till farmodern?

Känslor

- Häxan stänger in alla känslor i burkar. Gällande instängda känslor: kan denna film förklara något om vad som händer med människor om vi försöker trycka undan eller stänga inne känslor? Vad säger oss filmen om detta i så fall?
- Vissa känslor som dyker upp i filmen kan tyckas vara varandra varandras motsatser: kärlek-hat, sorg-lycka, rädsla-mod... Kan känslor samspela trots att de är varandras motsatser? Kan man känna två så olika saker samtidigt? Kan du komma på något särskilt tillfälle i filmen där det sker antingen med karaktärerna eller att du själv upplevde två motsatta känslor när du tog till dig filmen?
- Krävs tillgång till alla känslor för att en människa ska kunna vara hela sig själv?
- Vad krävs för att en människa ska kunna känna lycka? Kan man känna sig lycklig igen även om man bär på en stor sorg, tror du?

Vardagen-Livet-Berättelsen-Myten

Om du som samtalsledare vill ha mer inspiration gällande mytens betydelse i vår vardag titta gärna på denna TED-film: <https://www.youtube.com/watch?v=Hhk4N9A0oCA>

- I jakten på sin försvunna syster träffar Ben den store Seanacháí och får veta att han måste följa sin systers berättelse för att finna henne. Via denna berättelse får Ben möjlighet att veta mer om hela sin familj och även bättre förstå sig själv. Behöver vi berättelser för att förstå andra människor och oss själva eller för att kunna nå våra mål?

- Den ena delen av berättelsen Havets sång utgår från keltiska myter om olika väsen som lever i havet, den andra handlar mer om verkligheten för två barn som förlorat sin mamma och som tvingas flytta till sin farmor i staden. Dessa båda delar vävs samman till en berättelse. Hur tror du att vi människor idag kan använda oss av myter, sagor och berättelser för att förstå våra liv eller hantera vår vardag? Vad kan hända oss i livet där en berättelse eller myt kan vara en hjälp för att förstå och kunna gå vidare?
- Kan du komma på någon saga eller berättelse som betytt något alldeles särskilt för dig? Vet du varför den sagan blev betydelsefull för dig?
- Känner du till några andra myter som använts för att förklara livet eller världen för oss?

Likheter, paralleller och kontraster – bildkomposition och musik

- Vilka likheter ser du mellan pappan och jätten Mac Lir? Tänk både på berättelserna om dem och på bilderna av dem.
- Vilka likheter ser du mellan farmor och ugglehäxan Macha?
- Hur tolkar du de likheter du finner? Varför har filmskaparen valt att skapa dessa likheter, tror du?
- Bildspråket innebär också kontraster exempelvis mellan havets blå toner, det grönskande landskapet och stadens grå smog. Vad signalerar dessa färger och kontraster tycker du? Vilken känsla ger de olika miljöerna och bildspråken dig?
- Musiken hjälper oss att förstå berättelsen i en film. Lyssna igen på några av låtarna från filmen, exempelvis: Something is wrong, Help och Song of the sea (Lullaby) och diskutera vilka olika känslor respektive musik väcker. Musiken finns på Song of the sea på Spotify.

Metod 2 - Ringsamtal med gruppens egna frågor

Ringsamtal som fungerar i större grupp om 5-20 skrivkunniga personer. Samtalsdeltagarna styr över vilka frågor som ställs.

- 1) Alla samtalsdeltagare får tid på sig att skriva ner två frågor som de tycker är av intresse. (Styrning: Säg till barnen att frågorna ska riktas mot upplevelsen av filmen, att tänka vidare kring och förstå berättelsen, hitta mönster, hitta motiv, diskutera likheter skillnader osv, snarare än mot att minnas detaljer)
- 2) Alla sätter sig i en ring. I tur och ordning ställer var och en sin fråga till grannen på vänster sida. Grannen svarar. Alla lyssnar till alla andra. Samtalsledaren frågar därefter om någon annan vill fylla på. Den som just svarade ställer sedan sin fråga till grannen osv, tills två varv i gruppen är genomförda. Vill man begränsa tiden eller om gruppen är stor, går det bra att endast göra ett varv. Samtalsledaren kan ha förberett några frågor (exempelvis frågorna ovan) att ställa om någon inte har lyckats formulera egna frågor eller om det finns utrymme för dessa när frågevarven är avklarade.
- 3) Sista varvet. Samtliga säger någonting de tar med sig från samtalet, något nytt de har lärt sig av samtalet eller något nytt de nu är medvetna om som de inte hade tänkt tidigare.

Att tänka på: Det gör ingenting om samma fråga dyker upp flera gånger eftersom det blir nya personer som besvarar frågan. Om någon säger "jag tänker likadant som..." kan du uppmuntra barnet att ändå sätta sina egna ord på det hen tänker.

Metod 3 - "Tala film - Tala liv"

Samtalsformen passar för samtal i mindre grupp om fyra till åtta personer med en samtalsledare i varje grupp. Upplägget syftar till att var och en ska få formulera sin egen upplevelse av filmen samt att få bredda sitt perspektiv genom att lyssna till andra. Samtalsledarens uppgift är att fördela ordet samt att hjälpa deltagarna att följa turordningen och att lyssna på varandra.

Samtalet kan även organiseras genom att det sker i smågrupper i biosalongen efter filmvisningen. En samtalsledare styr samtliga samtal genom att, innan samtalet börjar, informera om turordning och om vikten av att lyssna på varandra. Under smågruppsamtalen håller samtalsledaren koll på tidsramen och meddelar grupperna när det är dags att glida över till nästa fråga. På så sätt blir samtliga smågrupper klara samtidigt. Efter samtalen i de mindre grupperna förs samtalet med hela publiken. Då har samtalsdeltagarna fått formulera sig i mindre grupp innan det är dags att prata i det större sammanhanget och samtliga deltagare får möjlighet att ta del av ytterligare några personers upplevelser.

Materialet "Tala film - Tala liv" i sin helhet är framtaget av Sensus och Svenska kyrkan. Nedan följer en förkortad version. Om du vill ta del av materialet i sin helhet finns det att läsa på <http://www.sensus.se/globalassets/allman/var-pedagogik/studiematerial/livsfragor-och-tro/talafilm-talaliv.pdf>

Nycklarna till samtalet "Tala film-tala liv":

De tre nycklarna ger samtalet styrfart och hjälper gruppen att hålla det nära och goda samtalet i fokus. Nycklarna är:

1. En känsla
2. En person
3. En scen

Samtalet berör en nyckel i taget.

1. Vilken känsla har du efter filmen?

En känsla som stannar kvar efter filmen delas med gruppen.

Till en början kan det vara svårt att formulera sig kring en specifik känsla. Var och en får en stund på sig att känna efter under tystnad och välja en av sina känslor att berätta om för gruppen. Att hitta sin känsla och bestämma sig för vilken man vill presentera för andra kan vara svårt och upplevs ofta som personligt, därför kan det vara viktigt att just känslan inte kommenteras av någon i gruppen.

2. Vilken person berörde dig i filmen?

En person i filmen som på något sätt berörde väljs av gruppdeltagarna.

Under rundan får varje deltagare berätta om varför de valt just den personen och vad det var som berörde hos just henne eller honom. Efter denna runda kan det bli ett kort samtal då frågor kan ställas. Det är viktigt att samtalet hela tiden utgår från den enskilde deltagaren och att ingen känner sig ifrågasatt utan istället uppmuntrad att berätta mer.

3. Vilken scen dröjer sig kvar inom dig?

En scen som särskilt berörde eller som på annat sätt var viktig för hur gruppdeltagaren förstod filmen, väljs.

Här kan samtalet bli lite längre. Viktigt är att varje person får ungefär lika mycket tid på sig och att ingen börjar kommentera förrän hela rundan är genomförd. När en scen beskrivs så vävs personer och känslor samman och blir därigenom blir denna nyckel en bra avslutning av samtalet.

Tillägg (ingår inte i "Tala film - Tala liv):

Efter samtalet kan utvärdering av själva samtalet ske. Utvärderingen syftar till att samtalsdeltagarna ska medvetandegöra vad de har fått ut av att delta i samtalet. Frågor som här kan ställas är: Vad tyckte du om att ha detta samtal? Vad tar du med dig? Har du tänkt något nytt genom att delta i detta samtal?/Finns det något du nu är medveten om som du inte hade klart för dig innan samtalet?

Källa bilder: Folkets Bio